

Antwoord HB Stiho stemvoorstel

Hoogeerwaarde, Zeer Verlichte, Zeer achtbare, Achtbare en Waarde Broeders,

Hieronder treft u het advies van het Hoofdbestuur (HB) aan met betrekking tot het stemvoorstel van de Achtbare Loge Ster in het Oosten (Stiho) aangaande het voorstel om de staffelregeling voor het stemgewicht van artikel 9 lid 3 van de Statuten om te zetten in stemgewicht dat wordt gewogen naar het aantal leden per loge.

Het HB adviseert het voorstel tot wijziging van artikel 9 lid 3 van de Statuten af te wijzen.

Dit advies is opgebouwd uit formele, inhoudelijke en procedurele argumenten

Inleiding

Begrepen dient te worden dat de Orde in de eerste plaats een levensbeschouwelijke gemeenschap is, gegrond op arbeid aan de mens en de samenleving, en slechts in tweede plaats een vereniging in burgerrechtelijke zin. Dat laatste is immers een noodzakelijkheid ingevolge de Nederlandse wetgeving, maar vormt niet het wezen van de Orde.

Het Grootoosten is binnen dit bestel geen parlement van individuele leden, met individueel stemrecht, maar een vergadering van loges, waarbij iedere loge als werkplaats van de leden en drager van de maçonnieke arbeid wordt vertegenwoordigd. Dit federatieve karakter is geen toevallige constructie, maar een bewuste ordening. Het voorstel miskent dit door een onjuiste oorzaak voor het staffeltarief aan te voeren.

Aan onze methode van samen werken en broederschap ligt gemeenschapszin ten grondslag, niet het primaat van het individu.

Het voorstel van Stiho vervangt een degressief-proportionele, consensus-bevorderende vertegenwoordiging van loges door een meerderheids-, leden-gedreven machtsmodel dat (a) spanning geeft met het levensbeschouwelijke en harmoniegerichte karakter van de Orde, (b) kleine loges structureel marginaliseert, (c) perverse prikkels creëert rond ledental, en (d) praktisch kwetsbaar is zodra elektronisch stemmen niet beschikbaar is.

De grondslagen voor afwijzing

Het constitutioneel uitgangspunt van de Statuten:

“Het Grootoosten (de Maçonnieke Algemene Leden vergadering) bestaat uit afgevaardigden van de loges.”

Dat is een federatief/vertegenwoordigend model: loges als zelfstandige eenheden sturen één afgevaardigde met stemgewicht. Dat past ook bij de bepaling dat loges “zelfstandige ... rechtspersoonlijkheid bezittende plaatselijke verenigingen” zijn.

Het voorstel schuift het systeem echter richting “ledenparlement”, zonder dat de rest van de constitutie daarop is ingericht.

Het voorstel leidt “het recht van de sterkste” in.

Als stemgewicht lineair met ledental stijgt, kunnen enkele grote loges structureel de uitkomst bepalen. Dat is niet incidenteel, maar een permanent machtsprofiel, met het “Recht van de sterkste” als systeemkenmerk.

Een puur numerieke stemfactor stimuleert daarnaast sneller “kampvorming” (meerderheid vs minderheid). Dat botst met het ethos van harmonie en broederschap zoals verwoord. Immers fracties (afgeleid van “verdelen”) vormen fricties en fricties vormen disharmonie. Des te meer fracties (individuele entiteiten) des te meer frictie.

Het voorstel geeft minder prikkel tot consensus tussen de Loges dan het huidige systeem.

In het huidige staffelmodel (max 4 stemmen) is er een ingebouwde degressieve proportionaliteit: grote loges krijgen wel méér gewicht, maar niet evenredig. En kleine loges kunnen meer gewicht in de schaal leggen. Dat dwingt eerder tot coalitievorming en compromis. Het huidige systeem is een vorm van “degressieve proportionaliteit” zoals in profane politieke systemen waar men kleine eenheden beschermt. Hetgeen zou moeten appelleren aan onze methode en broederschap die veiligheid moeten creëren voor iedereen.

Dat kleine loges, van bijvoorbeeld 10–15 leden, hun stevige stem “kwijtraken” in invloed is reëel: zij gaan van “zichtbaar blok” naar “ruis in de telling”. Dat verandert het gevoel van gelijkwaardigheid tussen loges en kan op termijn loges ontmoedigen om überhaupt vertegenwoordiging te sturen. Daarmee creëert men een zwijgzame meerderheid.

Perverse prikkels en ‘verenigingstechnische’ bijeffecten

Als het ledental direct stemmacht wordt, ontstaat een prikkel om op (korte termijn) leden “binnen te halen” of administratief te optimaliseren rond de peildatum. Dat kan spanning geven met zorgvuldige toelating en vorming.

In onze eigen Statuten is het ledental per 1 januari ook relevant voor afdrachten. Koppel je daaraan ook “politieke macht”, dan worden discussies over inschrijvingen, tijdelijke ontheffingen en (buiten)gewone lidmaatschappen sneller conflictstof.

Optellen in plaats van verantwoordelijkheid mogen nemen.

Zeker wanneer als uitgangspunt wordt genomen dat de meest ervarene broeder (zie Andersons of Dubois) tot de afgevaardigde van de Loge wordt aangewezen mag men uitgaan dat hij de verantwoordelijkheid mag en kan dragen om namens alle leden van de loge in het belang van die loge en haar leden een gewogen oordeel te geven of te handelen op het Grootoosten. Zulks met mandaat uit de loge zonder last of ruggespraak. Dat geldt eens te meer bij onvoorziene zaken die zich voordoen op het Grootoosten.

Bij “stemmen = ledental” wordt de afgevaardigde eerder een teller dan een vertegenwoordiger. Het voorstel spreekt weinig vertrouwen uit in de kennis van de Voorzittend Meester van zijn Loge en haar leden.

Praktische contra-indicaties

De Statuten maken elektronisch stemmen mogelijk “voor zover ... door het Hoofdbestuur ... voorzien”.

Dat is dus geen garantie dat het altijd kan (of dat het altijd werkt). De indieners erkennen dat de staffel historisch een praktische reden had (handopsteken) en stellen dat elektronisch stemmen het eenvoudiger maakt.

Het argument van technische/ digitale ondersteuning is dus kwetsbaar omdat het systeem ook robuust moet zijn bij uitval en bij (procedurele) uitzonderingen. Het HB heeft het volste vertrouwen in de door haar ingeschakelde dienstverleners ter zake maar een en ander wordt door leden vanuit de Orde zelf in twijfel getrokken en is door hen zelfs voor de RvD gebracht.

Handmatige stemming wordt door het voorstel ondoenlijk als één afgevaardigde tientallen stemmen moet “materialiseren” (stembriefjes, opstekers, etc.). En zeker als het voorstel betekent dat ook de interne verhouding in de Loge moet worden gewogen en getoond. (bijv. 1 loge, 60 leden 14 tegen, 28 voor en 18 onthoudingen)

De Stemopnemingscommissie krijgt zo een veel grotere en foutgevoelige, traag uitvoerbare controletaak: per loge niet 1-4 stemmen, maar potentieel 1-100+. En ordegewijs duizenden stemmen. En zeker als het voorstel betekent dat ook de interne verhouding in de loge moet worden gewogen en getoond. (bijv. 1 loge, 60 leden: 14 tegen, 28 voor en 18 onthoudingen)

De transparantie en verifieerbaarheid dalen door de hoegrootheid en onoverzichtelijkheid van de taak.

Juridisch gezien dwingt de (profane) wet dit voorstel niet af

Volgens het Nederlandse verenigingsrecht ligt stemrecht normaal bij leden, maar statuten mogen de inrichting van de besluitvorming vormgeven en kunnen ook stemrecht/vertegenwoordiging regelen.

Met andere woorden: voor zover gesteld wordt "*de wet legt ons one man one vote op*" is zulks juridisch een onheus argument en zeker geen argument om ons bestaande staffel los te laten.

Het voorstel is onjuist naar de aard van Orde.

Het voorstel betekent dat iedere broeder zich zou moeten engageren in de maçonnieke politiek. Het HB acht dit een wezenlijk punt van zorg. Niet omdat individuele stemmen op zichzelf onwaardig zouden zijn, maar:

- omdat de Orde en haar Methode niet is ingericht als een ledenparlement.
- het merendeel van de leden geen betrokkenheid heeft en zeker ook niet wil bij bestuurlijke besluitvorming op Orde-niveau. Die vertrouwen de door hen aangewezen Voorzittend Meester zich voor hen met die profaniteiten te belasten.
- geïnformeerde, bezonnen oordeelsvorming in een gemeenschap van circa 5.000 leden praktisch noch inhoudelijk te waarborgen is.

Een dergelijke ontwikkeling zou de Orde onvermijdelijk politiseren, terwijl haar kracht juist ligt in verdieping, bezinning en consensus en haar primaat bij de Koninklijke Kunst. Het voorstel is daarmee uit de aard der dingen ongewenst.

DUS:

Het voorstel vervangt een degressief-proportionele, consensus-bevorderende vertegenwoordiging van loges door een majoritair, leden-gedreven machtsmodel dat (a) spanning geeft met het levensbeschouwelijke en harmoniegerichte karakter van de Orde, (b) kleine loges structureel marginaliseert, (c) perverse prikkels creëert rond ledental, en (d) praktisch kwetsbaar is zodra elektronisch stemmen niet beschikbaar is.

Het HB adviseert dan ook om het voorstel af te wijzen.